

OBSAH

SLOVO ÚVODEM 7

PŘEDMLUVA AUTORKY 10

1/ HISTORICKÝ ÚVOD 13

Přebytečná energie 15

Rekapitulační teorie 17

Nacvičování dovedností 19

Hra jako postoj 21

2/ „HRA“ V PSYCHOLOGICKÝCH
TEORIÍCH 24

Psychoanalytická vysvětlení hry 25

Jiné instinktivní teorie; etologické zkoumání „irelevantního“
a „neužitečného“ chování 33

Vakuové aktivity 35

Přesunutí aktivity 36

„Intenční pohyby“ 38

Útržkovité činnosti mláďat 38

Přebytečná energie 39

Teorie učení a hra 42

Ruské studie a orientační reflex 43

Motivace v amerických teoriích učení 45

Učení a pozornost ke změnám 49

Příspěvek tvarové psychologie a teorie pole 54

Teorie hry Jeana Piageta 58

3/ HRA ZVÍŘAT 69

- Je to hra? 72
- Hra obratlovců 76
- „Obecná aktivita“ jako hra ptáků 77
- Irelevantní chování jako ptačí hra 78
- Sociální hra ptáků 82
- Hra a explorace u ptáků 83
- Savci 83
- Obecná aktivita jako hra u savců (kromě primátů) 83
- Irelevantní chování jako hra u savců (kromě primátů) 86
- Sociální hra mezi dospělými a mláďaty 90
- Sociální hra mladých savců 92
- Explorační hra a hra s předměty u savců (kromě primátů) 96
- Nervová aktivita, stimulace a zpětná vazba 99
- Hra opic 101
- Irelevantní a útržkovité chování jako hra u opic 103
- Sociální hra mezi rodiči a mláďaty u opic 106
- Sociální hra mladých opic 109
- Explorace a hra s předměty 113
- Vývoj hry u opic 115
- Hra zvířat a pojem hry 117

4/ EXPLORAČNÍ A POHYBOVÁ HRA 123

- Počátek explorace a procvičování 123
- Hrové činnosti v prvních osmnácti měsících 130
- Osvojování dovedností a užívání materiálů 132
- Nuda a novost 137
- Způsobilost dítěte a rozmanitost 142
- Věk a preference opakování nebo novosti 145
- Vlastnosti, které přitahují pozornost dítěte 152
- Pohyb a opakování 155
- Nekoordinované (kroutivé) pohyby 156
- Excitace 157
- Autoregulační prostředky 158
- Poznámky k senzomotorické hře 161

5/ FANTAZIE, EMOCE A HROVÉ
PŘEDSTÍRÁNÍ 165

Předstírání a vymýšlení si jako aspekty intelektuálního
vývoje 165

Pozornost a „kódování“ 171

Vymýšlení si, hrové předstírání a citové projevy 180

Funkce hrového předstírání 188

6/ HRA A NÁPODOBA 193

Některá teoretická vysvětlení 195

Vývojové studie nápodoby 200

Některé podmínky příznivé pro nápodobu 206

Učení se pomocí pozorování 210

Náhodné klíčové podněty a obsah imitační hry 212

Funkce imitační hry 215

7/ SOCIÁLNÍ HRA 218

Vývoj sociální hry 218

Součinnost a soupeření ve hře 224

Hra ve skupině a v partě 225

Vliv jiných dětí a dospělých na herní skupiny a party 229

Soutěživé hry 231

8/ VLIV INDIVIDUÁLNÍCH A SOCIÁLNÍCH
ROZDÍLŮ NA HRU 233

Hra inteligentních a retardovaných dětí 233

Rozdíly mezi hrou chlapců a děvčat 237

Vliv rané sociální a intelektuální stimulace na hru 240

Některé vlivy rodičovských postojů na hru 249

Výchovné normy a hry dětí 251

Společenské, ekonomické a kulturní rozdíly ve hře 254

Volný čas a hračky ve čtyřech různých společnostech 256

Imaginativní a imitační hra v různých společnostech 262

Hračky 265

9/ TERAPIE HROU 272

- Formy terapie hrou 272
- Hra narušených dětí 284
- Použití hry v terapii 289

10/ PROČ HRA? 294

- Seznam literatury 320
- Stručná doplňující bibliografie psychologické literatury o hře
v ČSSR a socialistických zemích 349